

ENIGE MARIENE VONDSTEN VAN TERSCHELLING

door

Dick en Bert Hoeksema

Verzameld werd hoofdzakelijk rond Pasen / eind juli / half oktober van de jaren 1972, '73, '75, en rond Pasen 1975.

De onderstaande lijst geeft niet een volledig beeld van wat we opgeraapt hebben. Weggelaten zijn:

1. de meeste (betrekkelijk) algemene soorten;
2. enkele soorten van de families Anoniidae, Rissoidae en Pyranidellidae wegens determinatieoefelijkheden; op deze families hopen we later terug te komen.

De nomenclatuur van de werken van Nordsieck (1968, 1969 en 1972) is zo consequent mogelijk gevolgd.

De volgende afkortingen zijn gebezigd:

besch.=beschadigd, dbl.=doublet, ex.=exemplaar, exn =exemplaren, lkl.=linkerklep, Rkl.=rechterklep, kln =kleppen, L=lengte gemeten in mm, H=hoogte gemeten in mm, Lit.=literatuur (verwijst naar het

literatuurlijstje aan het eind van dit artikel), pl=paal.

Tenzij anders vermeld geldt voor de vermelde schelpen, dat ze leeg en zonder vleesresten gevonden zijn. Zowel recente als fossiele soorten (Eenien) zijn vermeld.

1. Patella depressa Pennant; 1 ex., pl 12.6, 20-7-'72
Aan rienwieroetje.
2. Patella aspera Lanarck; 14 exn, strand Formerum - Hoorn,
19/20-7-'72. Aan rienwieroetjes.
1 ex. met vleesresten
3. Circulus striatus (Phil.); 2 exn (besch.), pl 11, 20-7-'74;
2 exn (besch.), pl 22.1, 2-4-'75;
Alle afkomstig uit fijn gruis.
4. Lacuna vineta (Mont.); a) 1 ex., pl 11, 13-10-'73; 1 ex.,
pl 21.4, 25-7-'74; 1 ex., pl 22.1,
2-4-'75. Genoemde drie exn zijn
kleine, dunwandige schelpjes. Ze
zijn gevonden in fijn gruis en naken
een verse indruk.
b) 4 exn (1 besch.), "Hydrobia-laag"
+ 50 m. ten zuiden van de Wadden-
dijk ter hoogte van Formerum (zie
opn. 1); 4-8-'74. Deze exn zijn
dikwandig en naken een fossiele
indruk.
5. Onoba striata var. aculeus (Gould); syn. Cingula senicostata
aculeus Gould; 1 ex. (besch.), pl 22.8, 2-4-'75.
Uit fijn gruis.
6. Rissostomia membranacea (J. Adams); ruim 100 exn, zelfde
vindplaats en kleur (egaal vuil-
wit) als 4b, 4-8-'74.
7. Tornus subcarinatus (Mont); 1 ex., pl 21.4 en 1 ex. pl 22.6,
25-7-'74;
1 ex., pl 11, 20-7-'74. Uit fijn
gruis. Alle drie zijn min of meer
beschadigd.
8. Skeneopsis planorbis (Fabricius); 1 fragment, pl 22.1, 2-4-
'75. Fijn gruis.
9. Epitonium clathrus (L.); 1 ex., pl 10, 18-7-'73; 1 ex., pl
11, 20-7-'74; 4 exn, pl 14, zomer
'72. Tot slot uit gruis: 1 juve-
niel ex. (H 2,6), pl 22.6, 25-7-
'74.
10. Epitonium turtonae (Turton); 1 ex. (besch.), pl 16, 23-4-'73.
11. Epitonium clathratulum (J. Adams); 1 ex. (H 1,7), pl 22.1,
2-4-'75. Gruis.
12. Leiostraca subulata (Donovan), syn.: Eulina glabra (Da Costa);
1 ex. (besch.), pl 22, 17-4-'74;
1 ex. (H 7), pl 21.4, 25-7-'74.
Beide uit gruis.

13. Turbonilla rufa (Phil.) vorm: crenata Brown, syn.: Turb. crenata (Brown);
1 ex. (besch.), pl 21.4, 25-7-'74. Uit gruis.
14. Aporrhais pespelecani (L.); 1 ex. (besch.), pl 16, 18-10-'72;
1 ex. (besch.), pl 11.2, 20-7-'74.
15. Trivia europaea (Mont.); 1 ex. (grijs), pl 12, 13-10-'73.
16. Neptunea antiqua (L.); 1 ex. (gaaf), Amelander Gat, 18-7-'73;
1 ex. (besch.), pl 28.5, 17-4-'74.
Het betreft hier kleine exn, H resp. 70 en 66. Beide uit vloedlijn.
17. Oenopota turricula (Mont.); 1 ex., pl 6, 19-4-'74.
Bij het schelpje is de mondrand gevormd door zeerasp en heremietkreeft.
18. Acteon tornatilis (L.); 3 exn, pl 13, 14-10-'73.
2 exn zijn grijs, de derde heeft een vers uiterlijk.
19. Retusa turrita O.F.Müller; determinatie volgens Lit. IV.
3 exn (licht besch.), pl 21.4, 25-7-'74. Fijn gruis.
Dr E. Gittenberger, Conservator afd. Mollusca van het Rijksmuseum van Nat. Historie te Leiden, was zo vriendelijk zijn mening te willen geven over bovengenoemde exn. Hij deelt ons vermoeden wat betreft de determinatie. Aangezien de soort ontbreekt in de Leidse collectie, moest ook hij het doen met Nordsieck's afbeelding en beschrijving. Deze soort wordt niet vermeld in Lit. IX.
20. Philine quadripartita Ascanius; 1 ex., pl 11, 20-7-'74; geraapt uit gruis.
1 ex., pl 21.4, 25-7-'74; uit gruis.
Beide exn zijn grijs en beschadigd.
21. Ovatella myosotis (Drap.); a) Ruim 100 exn uit aanspoelselzomen om de duintjes op de zuidelijke heift van de Bosplaat ten noorden van "de derde duintjes". Zie Lit. VIII.
De soort werd aangetroffen samen met het landslakje Pupilla muscorum (L.).
b) 8 exn en enkele fragmenten; zelfde kleur, vindpl. en datum als 4b en 6.
22. Modiolus modiolus (L.); 1 gave lkl., pl 24, 19-7-'73. Uit vloedlijn.
23. Aequipecten opercularis (L.); 1 levend dbl. (H 10,5), pl 6.5, zat vastgehecht aan Franse plastic melkfles; 19-4-'74.

24. Goodallia triangularis (Mont.); 15 kln en 1 dbl., pl 22.6, 25-7-'74;
6 kln en 1 dbl., pl 21.4, 25-7-'74.
De meeste klepjes maken een verse indruk. Zo nu en dan vinden we ook klepjes op andere plaatsen in fijn gruis. Vaak zijn ze doorboord, zodat er dan niet veel meer over is dan een lijstje.
25. Arctica islandica (L.); 1 gave Rkl. (H 71), pl 13.6, juli '68. Vloedlijn.
26. Lucinella divaricata (L.); 21 kln, pl 15, 29-7-'74; alle opgeraapt uit afzetting van betrekkelijk grof gruis. Verder regelmatig aangetroffen in de omgeving van pl 11 en pl 22 (ruim genomen).
27. Lasaea adansoni (Gmelin); 1 dbl. (L 1,2), pl 21.4, 25-7-'74; 4 dbln en 3 kln, pl 22.6, 25-7-'74; 13 dbln en 10 kln, pl 22.1, 2-4-'75; 5 dbln, pl 22.8, 2-4-'75. Van bovengenoemde exn komen twee kleine doubletjes goed overeen met de afbeelding van Entrop (zie Lit.I). De andere exn hebben een iets minder "opgeblazen" top. Deze soort komt niet voor in Lit.IX. Alle uit fijn gruis.
28. Kellia suborbicularis (Mont.); 1 kl., pl 22.1, 2-4-'75. Uit fijn gruis.
29. Parvicardium exiguum (Gmelin); 2 kln (1 besch.), pl 22, 17-4-'74. Uit gruis.
30. Acanthocardia aculeata (L.); 1 Lkl (H 64, L 70), pl 25, 25-5-'74. Het licht besch. ex. werd gevonden in de vloedlijn bij harde N-NW wind; de dag daarvoor was het springtij. Fragmenten van deze soort hebben we wel gevonden hoog op het strand van de Bosplaat.
31. Acanthocardia echinata (L.) en
32. Rudicardium tuberculatum (L.); deze soorten hebben we behalve regelmatig in de vloedlijn ook veel aangetroffen hoog op het strand van de Bosplaat.
33. Chione ovata (Penn.); 1 Lkl., pl 22, 17-4-'74. Uit gruis.
34. Venerupis senescens (Cocconi); 1 Lkl. (H 39, L 53), in vloedlijn tussen pl 22 en pl 24.8, 2-4-'75. Deze klep is vrij verweerd. Langs het hele strand fragmenten gevonden.
35. Mactra glauca Born; 1 Rkl. (besch.), pl 24.8, 2-4-'75, uit vloedlijn; een vrij groot fragment van 1 Lkl., pl 3.5, 3-4-'75, ook uit vloedlijn; verweerde fragmenten troffen we aan hoog op het strand van de Bosplaat. Lit.VI.

36. Mactra corallina plistoneerlandica vRA; 1 Rkl. en een fragment van een Lkl. uit de vloedlijn tussen pl 22 en pl 29, 25-5-'74. Fragmenten aangetroffen hoog op het strand Bosplaat. Lit.VI
37. Lutraria lutraria (L); 2 gave Lkln (waarvan één met duidelijk stompe vouw van beneden-achterrand naar de top), omgeving pl 23 (hoog op het strand), 31-7-'74. Fragmenten algemeen hoog op het strand langs de hele kust, juli '74.
38. Abra prismatica (Laskey); 1 Rkl., pl 11.1 en 1 Rkl., pl 11.8 op 20-7-'74; 3 kln (besch) uit grof gruis, pl 22, 17-4-'74. 1 Rkl., pl 12, 4-5-'75.
39. Moerella pusilla (Phil.); 1 dbl. en 1 kl., pl 11.6, 14-10-'73; 2 dbln en 12 kln, pl 11, 20-7-'74; 7 kln, pl 21.4 en pl 22.6, 25-7-'74. Alle gevonden in gruis.
40. Solen marginatus (Penn.); 1 Rkl, vloedlijn pl 29, 9-5-'75. Beschadigde kleppen en fragmenten gevonden hoog op het strand van de Bosplaat, bruin of grijs.
41. Saxicavella plicata (Mont.); 1 Lkl., pl 11.6, 14-10-'73; 1 Lkl., pl 22, 17-4-'74; 1 Lkl., tussen pl 10.7 en pl 12, 20-7-'74; 7 kln (besch.) pl 22.6, 25-7-'74. Alle kln verzameld uit gruis.
42. Corbula gibba (Olivi); 1 Rkl., pl 11, 20-7-'74; uit gruis.
43. Pholadactylus L.; 1 Rkl (vrijwel gaaf, L 108), pl 23, 25-5-'74. Gevonden in vloedlijn bij harde NNW-wind; de dag ervoor was het springtij.
44. Thracia papyracea (Poli); 1 Rkl. en 1 Lkl., pl 11, 20-7-'74. Uit gruis.

Opmerkingen:

1. De "Hydrobia-laag" is het schelpenlaagje tussen de grijze, vette zeeklei-ondergrond en de zandige bovenlaag, op de in 4b genoemde plaats te vinden op 2 à 3 dm diepte. Het schelpenlaagje dankt zijn naam aan de overvloedige vertegenwoordiging daarin van Hydrobia ulvae (Penn.). Lit.V.
2. De nrs. 9, 10, 14, 15, 17, 18, 38 overwegend geraapt uit een gekombineerde afzetting van grof gruis en kokertjes van het goudkammetje (Pectinaria spec.), waar ook nog wel eens een klepje van Lucinella divaricata (L.) te vinden is.

Literatuur:

- I. Entrop, B., "Schelpen vinden en herkennen". 1966.
- II. Nordsieck, F., "Die europäischen Meeres-Gehäuseschnecken", 1968.

- III. Nordsieck, F., "Die europäischen Meeresmuscheln", 1969.
- IV. Nordsieck, F., "Die europäischen Meeresschnecken", 1972.
- V. "Onze Waddenzee, biotoop van ongekende rijkdom", "Vita Marina", juli 1967.
- VI. Regteren Altena, C.O. van, "Bijdrage tot de kennis der fossielen, subfossielen en recente Mollusken, die op de Nederlandsche stranden aanspoelen, en hunner verspreiding", Proefschrift Amsterdam, 1937.
- VII. Regteren Altena, C.O. van, A. Bloklander, L.P. Pouderooyen, "De fossiele schelpen van de Ned. stranden en zeegaten", 1e serie, 1965.
- VIII. Spalink, G., "Phytia myosotis algemeen op Terschelling", "Het Zeepaard", jg. 34, nr. 4.
- IX. Tanis, J.J.C. en A.J.A. de Vries, "De mariene schelpen van Terschelling", Basteria, Vol. 23, No. 4 en 5 en Supplement I, Bast., Vol. 24, No. 3.

juni 1975.
Adres van de schrijvers:
Burmanniastraat 56,
Grijpskerk 8058 Gr.